

59. TÜRKİYE JEOLJİ KURULTAYI SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından düzenlenen 59. Türkiye Jeoloji Kurultayı 20-24 Mart 2006 tarihleri arasında Ankara'da MTA Genel Müdürlüğü Kültür sitesinde gerçekleştirilmiştir. MTA, TPAO, TKİ, TTK, DSİ, İller Bankası ve TÜBİTAK'ın da destek verdiği kurultayı ülke genelinde yaklaşık 2.500 kadar yer bilimci izledi. Yer bilimleri alanlarında üretilen bilimsel bilgilerin izlenerek tartışıldığı, paylaşıldığı, sınındığı kurultayda 194 sözlü, 38 poster olmak üzere toplam 232 adet bildiri, 5 Konferans ve 7 çağrılı konuşma sunuldu. Başkanlığını Prof. Dr. Aral OKAY'ın yaptığı, **1947 yılında Türkiye Jeoloji Kurumu'nun bafılattı ve TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası tarafından devam ettirilen kurultayın, ulusal ölçekte en büyük ve süreklilik arz eden bir bilimsel etkinlik oldu u tespitinden hareketle, kurultayda ele alınan konular ve sonuçların kamuoyuyla paylaşıldı.**

1- Gelişmiş ülkelerin ulusal gelirden bilim ayırdığı pay % 4 seviyesinde olup, bu oran ülkemizde % 0.65 düzeyindedir. Bilime ayrılan bu olumsuz tablo, doğal olarak jeoloji araştırmalarına yansımakta ve meslek alanlarımızı etkilemektedir. Bilindiği gibi, jeolojik açıdan son derece ilginç ve karmaşık özellikler taşıyan ülkemiz, bu alana özgü araştırma ve uygulamalar açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Bu gerçekliğin aksine, son yıllarda yoğun olarak yaşadığımız ve gerekli önlemler alınmadığında, birer afete dönüşen deprem, heyelan, çığ ve taşkın gibi doğa olayları, ülkemizde jeolojik araştırmalara ve mühendislik disiplinine yeterince önem verilmediğinin açık bir ifadesidir. Birikimi ve donanımı ile dünyadaki en güçlü jeolojik araştırma kurumlarından

biri olan MTA Genel Müdürlüğü'nün içinde bulunduğu durum önemli bir göstergedir. **Bugün ülkemizde bilinen tüm yeraltı kaynakların bulan ve daha da önemlisi, kamu kurumları, özel sektör ve üniversitelere jeolojik haritalar ve raporlar halinde alt yapı hizmeti sunan MTA, 1980'den sonra ismi ve yapısı değiştirilerek sıradan bir devlet daire sine, partizanca müdahalelere açık bir Genel Müdürlüğe dönüftürülerek bilinçli bir şekilde etkisiz hale getirilmiştir. Bunun yanında, kuruma genel bütçeden neredeyse sadece personel giderini karşılayacak kaynak ayrılmış, aslıflı olan jeoloji araştırmaları ve ülkemizin maden potansiyelini belirlemek olan iflevi yok edilmeye çalışılmaktadır. Bu anlamda MTA Genel Müdürlüğü'nün yeniden Enstitü yapısına kavuşturulması, jeolojik araştırmaların ülkemizde ivme kazanmasının ön kofluludur.**

2- Dünyadaki genel eğilime bağlı olarak, jeoloji araştırmaları ve uygulamalarının, daha da yaygınlaştırılması gerekmektedir, ülkemizde, uygulanan ekonomi politikalar sonucunda jeolojik hizmet üreten uygulayıcı kuruluşlarımız maalesef büyük olumsuzluklarla karşı karşıya bırakılmıştır. Bu bağlamda, TPAO, DSİ, EİE, ETİ Maden İşletmeleri, TCK, İller Bankası, Afet İşleri vb. jeolojik hizmet üreten kuruluşlarda jeoloji mühendisi istihdamında sorunlar yaşanmakta ve proje üretme kapasitesi açısından giderek hızlanan biçimde küçültülmektedir.

3- Gelişmiş ülkelerde madencilikten enerji sektörüne, ulaşımdan yerleşime ve yeraltı sularından su politikalarının oluşturulmasına, büyük mühendislik projelerinden doğal çevre ve çevrenin korunmasına,

küresel ısınmaya, insan sağlığı ve güvenliği- ne kadar geniş bir uygulama alanı bulan ve doğa insan ilişkisini düzenleyen tüm yasa- ların olmazsa olmaz koşulu olan jeoloji mü- hendisliği, ne yazık ki ülkemizde hak ettiği ilgiyi görememekte ve yukarıda belirtilen sektörleri düzenleyen yasalarda ne yazık ki yer alamamaktadır.

4- Enerji sektöründe dışa bağımlılık ora- nını 2000 yılında % 50 dolayında iken, 2004 yılında % 65 düzeyine ulaştığı bilinmekte- dir. Yerli enerji kaynaklarına dayanan Ulu- sal enerji politikalarını oluşturmak zorunlu- luktur.

Önemli bir enerji kaynağı olan Jeotermal kaynaklarımızın talan edilmeden, verimli, etkin ve kamu yararı doğrultusunda değer- lendirilmesi esas olmalıdır. Gündemde olan Jeotermal Yasa Tasarısında Jeoloji Mühen- disleri Odasının görüş ve önerileri alınmalı, bu yasanın kamu yararı doğrultusunda bi- lim ve mühendislik ilkeleri temelinde biçim- lendirilerek yasalaşması gerekmektedir. Ül- kemizin bilinen 1000'e yakın jeotermal ve mineralli su kaynağının tamamında alın teri ve çekiç izini bırakan jeoloji mühendisle- rin hakları yasaya yansmalıdır.

5- Jeolojik konumu gereği doğa olayları- nın sıkça yaşandığı ülkemizde ortalama yıl- da 1 kez yıkıcı deprem, heyelan, sel baskı- nı, çığ ve kaya düşmesi gibi doğa olayları afete dönüşmektedir. Yaşanan bu afetler binlerce insanımızın can kaybına, on bin- lercesinin yaralanmasına ya da sakatlan- masına yol açmaktadır. Yine afetler nede- niyle ortalama her yıl Gayri Safi Milli Hâsı- lanın % 3-5'i arasında bir zarar oluştuğu bi- linmektedir.

Afet zararlarının nedeni konusunda, 1999 Depremleri sonrası yapılan tartışma- larında ağırlıklı vurgu **“yapı kalitesi”** üzerine yapılmışsa da afet zararlarının azaltılması ve güvenli yerleşmeler için ilk **adım arazi**

kullanım planlarının hazırlanması ve yer seçimi kararları olduğu bilinmektedir. Plan- lamaya yön veren girdilerin başında gelen doğal çevredeki deprensellik, heyelan, eroz- yon, yeraltı suyu, jeo medikal, volkanik et- kinlik vb jeolojik tehlikeler Jeoloji mühen- disliği araştırma ve uygulama alanında kal- maktadır. Dolayısıyla **plan ve jeoloji ayrı- maz bir bütünlük taflır** Doğanın dili jeolo- jiyle yazılmıştır. Bu dili anlayanlar ise jeolo- ji mühendisleri olup ülkemiz afet politikala- rının yazılı metni olan 3194 sayılı **“mar Ka- nunu”**nu gerçeklere göre yeniden düzenlen- melidir.

6- Gelecek kuşaklara sağlıklı, yaşanabi- lir, yağmalanmamış ve tahrip edilmemiş bir doğa bırakmak tüm yurttaşların temel göre- vi, böyle bir çevrede yaşamak da en temel hakkıdır. Temel uğraşı doğayı insanlığın ya- rarına dönüştürme olan jeoloji mühendisle- rinin bu konuda sorumluluğu daha da bü- yüktür. Bu anlamda **bugün koruma altına almamız gereken en önemli doğal kaynakla- rımızdan birisi de sularımızdır. Günümüzde sanayi atıklar, kentlerin çöp depolama sa- halar, evsel atıklar, tarım alanlarında yap- lan gübreleme gibi çabflmalar, yüzey suyu ve yeraltı sular kirliliğinin en önemli tehdit unsurlardır. Nitekim Ergene, Küçük ve Bü- yük Menderes, Gediz Nehirleri, Erzurum Ovası, yeraltı sular ve daha birçok akarsu- lar ve akiferler, bu kirlletici unsurlar nedeni ile bugün kullanılamaz duruma gelmişler- dir.** Bu bağlamda ülkemiz su kaynaklarının araştırılması, korunması ve entegre su yö- netimi anlayışıyla optimum olarak işletilme- leri son derece önemlidir. Bunun için DSİ Genel Müdürlüğümüzün öncülüğünde baş- ta 167 sayılı Yeraltı Suları Kanununun yeniden düzenlenmesi olmak üzere gerekli çalışmaların yapılması gerekmektedir.